

visning paa en saadan Udvidelse af Finansministeriet, som er den absolute Forudsætning for, at man kan paatage sig det Arbejde, som her fordres. Allerede nu er det Arbejde, som ved Tiendeafsløsningsloven af 1894 er paalagt Finansministeriet, ret stort, og det har hidtil kun kunnet gaa, fordi der ikke er kommet flere Afløsninger, end sket er. Men naar det bliver Tilfældet i stigende Omfang, maa det siges, at saa kan Finansministeriets nuværende Personale aldeles ikke overkomme Arbejdet; men til at overkomme det Arbejde, som paalægges ved denne Lov, vil Finansministeriet i sin nuværende Skikkelse være ganske ude af Stand, og jeg maa derfor sige, at i sin nuværende Skikkelse forekommer Loven mig at være ganske uigennemførlig.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Bjerre): Naar den nuværende Tiendelov for 1894 er bleven saalidt anvendt, som den er, er vel nok Hovedgrunden den, som blev antydet af min Kollega, Finansministeren, at man bestandig siden den Tid har talt om en Tvangsafsløsningslov, som gav Tiendeyderne endnu langt gunstigere Vilkaar. Men der har sikkert ogsaa været to stærkt medvirkende Grunde i de Mangler, som den nuværende Lov har. Den Bestemmelse for Kirketiendens Vedkommende, som gaar ud paa, at det kapitaliserede Tiendebeløb som Regel straks deles mellem Kirken og Tiende-ejeren, er ikke blot mindre-stemmende med Kirketiendens hele Karakter, men den er tillige i høj Grad upraktisk og ikke mindst til Skade for Kirketiendens Ejer. Thi enhver samvittighedsfuld Tiendekommission vil næsten med Nødvendighed drives hen til at binde det største Beløb til Kirken, da man jo aldrig kan vide, hvor store Beløb der kan blive Brug for i Tidens Løb, dels til Restauration, dels til Udvidelse, dels til Indkøb af Kirkegaardsjord o. s. v. Og for Præstetiendens Afsløsnings Vedkommende er det blevet skæbnesvangert, at man uden videre er gaaet ud fra i Loven, at Præstetienden er Statsejendom, og at man over for Præstetienden ligesom over for de egentlige Statstiender og de Tiender, der tilhøre Statsinstitutioner som Sorø Akademi, de lærde Skoler, Universitetet o. s. v. har gjort gældende, at der ikke kan optages billigt Statslaan til deres Afløsning, men at de vedkommende Skatteydere kunne forlange, at Beløbet bliver staaende i deres Ejendom til Forrentning med $3\frac{1}{2}$ pCt. og til Afdrag med $\frac{1}{2}$ pCt., indtil i Løbet

af 60 Aar hele Tienden er afløst, og Gaarden fri. Denne Bestemmelse er jo meget gunstig for Statskassen, der altsaa for disse Tienders Vedkommende ingen som helst Udgifter faar, og Tiendeyderne kunne være lige glade. Naar de betale det samme Beløb som nu i 60 Aar, ere de færdige med deres Tiende. Men til Gengæld er hele Byrden kommen til at hvile paa Præsteembederne, idet de nemlig komme til i Løbet af disse 60 Aar at ud-betale hele Præstetienden ved et Afdrag af omtrent $\frac{1}{8}$ af deres Tiendeindtægt. Loven gik jo igennem i stor Fart i begge Ting, særlig i Landstinget. Det lykkedes dog mellem 2den og 3die Behandling i Landstinget — der for Resten foregik med nogle faa Minutters Mellemlum, saa vidt jeg husker — at faa stillet et Ændringsfor-slag, der gik ud paa, at man ogsaa skulde kunne optage billigt Statslaan til Præstetiendens Afløsning, men Forslaget faldt med et Par Stemmers Difference, ikke fordi nogen i Landstinget var imod en saadan Ændring, men fordi man frygtede for, at Folketinget ikke skulde gaa ind paa det. Man var i alt Fald ikke sikker paa, at Folketinget vilde gaa ind paa det, og der var ingen Tid til ny Forhandlinger. Af-løsningen er jo imidlertid frivillig efter denne Lov, og Stiftsøvrigheden og Kirke-ministeriet stillede sig derfor paa det Standpunkt, at de sagde: Ja, ville Tiendeyderne absolut benytte sig af dette, at Kapitalen skal blive staaende i Ejendommen til $3\frac{1}{2}$ pCt. Rente for dem, der nyde Tienden, er der ikke andet for, end at vi kapitalisere med et større Tal. Vi maa ikke lade os nøje med at kapitalisere med 25, vi maa tage mellem 27 og 28. Men Følgen blev naturligvis, at der ikke blev afløst nogen Præstetiende, da Tiendeyderne jo ikke kunde være tjente med det.

Der er klåget over, at man fra de kirkelige Autoriteters Side indtog dette Standpunkt, og jeg skal villig indrømme, at det vel neppe var tænkt fra Lovens Fædres Side, at man skulde stille sig, som man har gjort. Men jeg tror paa den anden Side, at man maa indrømme mig, at det var ganske overordentlig vanskeligt for de kirkelige Autoriteter under de forhaanden-værende Omstændigheder at stille sig anderledes. Tienden er jo i den sidste halve Snes Aar gaaet ned med saadant noget som $\frac{1}{3}$. Det er Præste-embedernes største og væsentligste Indtægt, der er sunken saadan ned. Deres Gaardes Værdi er sunken endnu mere, og de meget stærkt forandrede Landbrugs-